

У И Л Ъ Ы Ш

(Новая жизнь).

Б Ю Л Д Е Т Е Н Ъ

26-шә январь,

1924-ий.

Ежемесячный орган Марисекции ЦК РКП (б).

Тунья умбал шэмэр калыкын пагалымэ, йоратымэ вуйлатышыжэ ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН укэ лийэ.

Правителствын увэртымыжэ.

Тэнтгәчә Январьын 21 кәчыштыжә, кастәнә 6 сагатат 50 минутышто Моско лийшнә, Горкышто, Владимир Ильич Ленин укэ лийэ.

Кызытырак Владимир Ильич сайынрагак төрланаш тунгалын ыльә. Йөршәк төрланән шүәш маньын щоналдә. Тэнтгәчә, ни мо вучыдымо, Владимир Ильич уәш түйәшкан тунгалыә, кастәнжә укәат лийә.

Кызыт Москошто улшо XI-шә Всероссийский С'езд Советов, адак тидә кәчылаштак почылтшашлык Всесоюзный С'езд Советов, Совет Правительстван па-

Владимир Ильич Ульянов (Ленин). 1870—1924-ий.

шажә чарныдә кайән шогыжо маньын уло вийштым пыштат.

Владимир Ильич колымо пәш кугу ойго. Тидә ойго чыла Совет Республикасә чыла тунья умбалнысә шәмэр калыкым ойгырыкта, шүмжым кұрылда. Владимир Ильич нәмнан коклаштә ындә укә. Тутә гынат, тудын пашажә кодәш.

Шәмэр калык шонымым шуктышо Совет Правительство Владимир Ильичын туныктымо корныжо дәнә кайа, тудын пашажым шукта.

Совет власть Ленин ончыктымо корнышто пәнгыдын шога, революциам ыштән налмә әрыкым чоткыдын куча.

Моско, Кремль,
22-шә Январь 1924-ий.

XI-шә С'езд Советовын Заседаниажә.

Заседание почылдо әрдәнә 11 сагатыштә 22 Январьштә.

Калинин: XI-шә С'езд Советовын заседаниажым почылдмашәш шотләм. Йолдаш шамыч, шогалза.

Йолдаш шамыч, мый тыланда пәш нәлә, пәш йәсә увэрым каласәм. Кызытырак Вл. Ильичым тазалыкшә йөршә лийын шуын ыльә. Тэнтгәчә уәш кәнзәта чот чэрланән колән колдыш. Доктыр шамыч войзымо бюллетеньым мый тыланда лудам (лудәш).

Йолдаш шамыч! Кызыт мо ойләш кәләшым ойләнат моштат ок лий. Мый шонымаштәм нәмнан ыштышаш тун пашана тугайә: кузә гынат революциам ыштән налмынам, Вл. Ильич күшәш тынарыш шуктымо пашанам аралаш.

С'ездын призидиумжо ончыныжо 21 январьым ойго кәчылан (траур) шотлаш к шта.

Адак с'езд призидиумлан Владимир Ильич колымо нәргән калыклан воззваниам войзаш шүдыжә.

„21 январь ончыныжо ойго кәчә лийжә манмә йөрыжә (Йук шамыч: „Йөрыжә“)“.

С'ездын заседаниажә чарнымашәш шотлалдшә.

Вара йолдаш Лашевич ЦИК СССР-ын президиумын комиссияжә лүмдән тойаш йамдылышә нәргән ойлә.

Тойымо мурым мурат.

Заседание пыта.

Партийлан. Чыла шэмэр калыклан.

21-шә Январьыштә Ленинын ыльш корныжо кұрылдә. Ий гыч ийшкә толәшән, урыс гай пәнгыдә партиам ыштышә йың колыш.

Кугыжан кид йүмач партиам аралән, туныктән, пойан ваптарәш, шәмэр калыкым ужалышә ваптарәш крәдалын партиам пәнгыдәм дән лүкшо йың колыш.

1905 ийшә вуйлатән партиам кугыжан ваптарәш крәдалыктышә, тупман талышнымәк чакныктышә, 1917 ийшә уәш кугыжан ваптарәш крәдалын сәгышә, варажым—шәмэрым ужалышә әсер меньшевик шамычым сәгышә, Октябрь тылчышә тар шыкш лөгәнтә йошкар знамьым пәнгыдын шогалдышә, пойан куатым пытарышә йың колыш.

Коммунистический Интернационалым ыштышә, тунья умбал коммунизмым вуйлатышә, чыла шәмэрын моктанымжә, йөратымыжә, пызырналд ыльшә түрлө калыкын ұшанымыжә пашачә калык вуйлатымә республикан вуйжо колыш.

Марке дәч вара альә нигунамат история тыгай кугу йыңым ужын огыл. Лудымә уш, күртнәб гайә әркә, тарзыш савурымым, пызырым чытән кәртдымә, революциа нәргән вәлә шонымо, калык кәтәш маньын иньанымә—чылажат тидә Лениныштә ыльә. Садлан тудын лүмжә әр кәчә гыч кәс кәчыш, йүд йүмач кәчывал йүмак тунья мучко шарлән шогыш.

Ленин ыльшыштә изи пашажымат, кугу пашажымат, чыла ужәш

ыльэ, тагантарэн, могай корно дэнэ кайшапымат пала ыльэ.

Садлан тудо күлэш годым ончык нангайэнат, күлэш годым шэнгак чактарэнат мошта ыльэ.

Марксын туныктымашкыжат тудо пэнш шэргакан туныктымым йэша-рэн кодыш. Пашачэ калык вуйла-тымэ нэргэн, пашачэ дэнэ крэсань-ык союз нэргэн, түрлө калык па-мычым тэрэш шотлымо нэргэн, пар-тиян пашажэ нэргэн—чылажымат тудо войзэн, ылышыштэ ыштэн он-чыктэн туныктэн кодыш.

Ленин сэмын үмыржө мучко пар-тия вэрч, шэмэр калык вэрч, ком-мунистический революция вэрч па-шам ыштышэ йыг үкэ ыльэ, лий-нат огыл. Шкэнжым чаманыдэ тыгэ пэнш чот толашымыжэ дэнэ бога-тырбын гайа тазалыкшат ондак кү-рылдб.

Ленин колыш гынат, пашажа кодо, Ленин нэмнан кажнэ коммунистын шүмыштына ила. Кажнэ коммуни-стыштэ Ленинын пушыжо уло. Чыла партиажэ Ленин улына.

Кажнэ пашачын шүмыштыжэ Ле-нин ила.

Кажнэ пужна крэсаньыкын шү-мыштыжэ Ленин ила.

Кажнэ пызырымэ калык шүмыш-тэ Ленин ила.

Ленинын туныктыжым, коммуниз-мым, большевизмым йэратыдымаш-тат Ленин уло.

Ленин үкэ лийэ. Тудын туныкты-мыжым уло вийна дэнэ ылышыш шукташ толашэн ойгынам изэмдэна.

Ленин пэнш кугу йыг ыльэ. Ку-гу улмыжым тудо эн лүдмаш врэ-маншэ ончыкта ыльэ: лүддэгэчэ,

мөштэн, пэнгыдын вуйлатылын пар-тиам нангайа ыльэ.

Лүдмым, тышкэ да тушко ончылд-мым тудо чытэн ок кэрт ыльэ.

Партия ончыкшат Ленин корно дэнэ кайаш тўвалэш. Мэ тудын сэ-мынак лүддэгэчэ ончык кайэна, Ле-нинын тўгалмэ пашажым шуктэна. Нэмнан тушманна ындэ пэнш чот куанат: нуно, ындэ коммунист пар-тия шалана, манын шонат. Нэмнан партия—Ленинын партиажэ, тушман дэнэ крэдальн пэнгыдэмшэ партия, Ленинын мутшым шукташ шонышо партия, садлан тудо адакат чот пэн-гыдын ончык кайаш тўгалэш.

Тўна ымбалнысэ помэшык дэн капиталист ушэм ваптарэш, паша-чэ дэнэ крэсаньык, пызырэн илы-шэ түрлө калык ушэмым ыштэна.

Мэ мландэ ымбалнэ пэнгыдын шо-гэна. Шаланап, сўмырлап тчышб Европаштэ нэмнан пашачэ калык вуйлатымэ республика вэлэ ылышы-жым тэрлатэн шога, ончыко волгы-дын, куанэн онча. Нэмнан знамя йыр миллион дэнэ калык ушнат. Нэмнан туныктышына колымо чот-кыдыррак вэлэ нэмнан уша. Ик мут дэн, ик уш дэн капитал ваптарэш кайэна. Нэмнан ваптарэш ниомгай вийат шогал ок кэрт.

Капиталым сэгэна гын, тудо нэм-нан йэратымэ Ильичлан эн кугу, шэргакан памятник лийэш.

Илыжэ, таза лийжэ, сэгыже нэмнан партия!

Таза лийжэ пашачэ калык!

Россиясэ Коммунист Партиян Рү-дб Ушэмжэ.

Москва, 22-шо Январь 1924 ий.

шэмэр влак погынышт, моло калык-лан у корным ончыктэн шогат. Влади-мир Ильич вуйлатымэ дэнэ, ожнысо пызырэн ылышэ Россия калык кызыт индэ шкэнышт ылышэм шкэ вуйла-тылыт. Моло кугыжанысэ пызырэн ылышэ шэмэр калык, Вл. Ильичым шкэ-ныштын вуйлатышылан, учичлышт-лан шотлат. Чыла тўна ымбалнысэ поян тўча сар дэн толын, пашачэ дэнэ крэсаньык вуйлатымэ Совет Республи-кам пытараш тчышт. Тугэ гынат ышт сэгэ. Кызыт ындэ эркин-эркин Совет Республикаштэ ылышэ тўрлана, кушты-лэмэш, калык тунэмэш, почылдэш. Мо-ло кугыжаныш шамычат эркин-эркин торгайаш, нэмнамат шкэнышт гайак кугыжанышлан шотлаш тўгалыт. Вла-димир Ильич тугал кодымо паша пэн-гыдын шога, ончык кай.

Илышна альэ каньылак огыл. Он-чылно паша шуко. Пужна улына. Вла-димир Ильич туныктымэ почэш ыштэн чылажымат сэгэна, сай ылышыш шуына. Талук утла ындэ Вл. Ильич дэч посна пашам ыштышна. Вл. Ильич дэч посна Совет власть пыта манын тушман ша-мыч пэнш вучышт. Укэ, шонымышт ыш шу, ончыкшат ок шу.

Туныктышына ончыктымэ корно дэнэ кайэна гын, огына йом. Вл. Ильич үкэ гынат, пушо чот вэлэ ушнэн ончык кайаш тўгалына. Вл. Ильич үкэ гынат тудо нэмнан шүмыштына, ушыштына уло.

Вл. Ильич эн чотшым пашачэ дэн крэсаньыклан кэлшэн, ваш-ваш польш-калэн илаш. у ылышым ышташ тунык-

тыш. Крэсаньык дэн пашачэ посна улмышт годым крэсаньыкым помэшык, пашачым капиталист сэгэн шогышт Иктыш ушнымышт дэн ик ой дэн. Ышташ тўгалмышт дэн вэлэ Октябрьсэ революцияштэ шэмэр калык поян тўчам сэгышт. Иктыш ушнымэ дэн вэлэ крэсаньык помэшыкым поктэн колдэн мландыжым нальэ.

Пашачэ дэнэ крэсаньык ушэм йошкар армияш пэнгыдэмэ.

Йошкар армия крэсаньык мландыкат, пашачэ дэнэ крэсаньык властыкат аралыш. Пашачэ дэнэ крэсаньык союз ончыкшат шэмэрлан сэгымашым конда.

XI С'езд Советов, Совет правитель-ствалан тыгэ каласа: Вл. Ильич үкэштэ пашачэ дэнэ крэсаньык ушэмым эн чот аралаш. Илыш корным пашачэ дэнэ крэсаньык ушэм пэнгыдым шогымо корно дэнэ колдаш. Ленин туныктымэ корно гыч ик йол тошкалдышымат йрдыш коранаш огыл. Тидэ паша нэм-нана эн тўг, эн кугу пашана.

XI С'езд Советов тидэ ибсб жапыштэ тэндэм—пашачэ, крэсаньык, красноар-меец, казан шамычым Совет властын йошкар Знамя'нэ воктэн чотыран ушнэш. Иктыш ушнэн мэ пашанам ончык колдэна, Вл. Ильичын мутшым шуктэна.

Пызырналд ылышэ шэмэр калыкым эрыкыш лукшо Вл. Ильичын лүмжө ни-гунамат ыжнэ мондалд!

Пашачэ дэн крэсаньык ушэм пэнгыдэм шогыжо.

XI-шэ С'езд Советовын Президиумжо.

Москва, 22 январь 1924 ий.

Рэволюция пашам йолташ Ленин виктарымылак ыштэн шогыза.

В. И. Ленинын лүмжө нигунамат ок мондалт.

Владимир Ильич Ленин гай кугу ай-дэмым альэ маркэ история ужын огыл ыльэ. Пэнш кугу уш, күртнөб гайэ пэн-гыдэ эркэ, ылышыштэ изи пашажымат, кугу пашажымат, ужын ыглэн налын моштымэ, ылыш могай корно дэнэ кай-шашым ончык ужын шогымо, пызырэн ылышэ калыкым кузэ гынат утараш шо-нымэ, үмыржө мучко революция вэрч, шэмэр калык вэрч нойнымым шинчүдэ, пашам ыштымэ, күлэш годым нимо лүд-дэ тушман ымбак кайымэ, кугу полко-водец-ла шэмэрым тушман ымбак нан-гайэн сэгэн моштымэ—чыланат тидэ Владимир Ильич Лениныштэ ыльэ.

Ленын, историан корныжым палэн, шэмэр калыкым пөрвөй тушман ымбак нангайыш. Кумло ий толашэн ыштымэ коммунист партиажэ полшымо дэнэ, тушманым сэгэн, эн кугу кугыжаныштэ—Россияштэ—Совет властым ыштыш Эрыкыш лэкшэ шэмэрым шкэнжым шкэ вуйлаташ туныктыш. В. И. Ленин тўна ымбалнэ пөрвөй у ылыш корным почо, пөрвөй Совет властым ыштыш. Кызыт Союз Соц. Советских Республик чолга шүдырла йолгэн шога, моло ку-гыжанысэ пызырналд ылышэ калыклан ончыкык ылыш корныжым волгалда-рэн ончыктэн шога.

Тыгай кугу ушан, кугу куанан вуйла-тышэ ыльэ гылат, Ленин шкэнжым кугууш ужын ыш илэ. Тудок толшо кажнэ пашачэ, кажнэ крэсаньык дэн, моло кугыжаныш гыч толшо шэмэр дэ-нат, йэратышэ ача ганьэ мутланыш, йодышто, туныктыш. Кэ тудым ужын мутланэн гын, кэ тудым мутшым ми-тингыштэ, альэ моло вэрэ колын гын, тудо Лениным йэратымэ ачажэлан шот-

лэн лэктын, тудо нигунамат Лениным ок мондо. Ленин колэн гынат, тудо мил-лион калык шүмыштэ, ушышто кодын.

Ленин чыла тўна ымбалнысэ шэмэр вэрч пашам ыштыш, чыла тўна ымбал-нысэ шэмэр вэрч тырышашэ Комму-нистический Интернационал, чыла кугы-жанысэ коммунист партия, чыла тўна ымбалнысэ крэсаньык ушэм—Междуна-родный Крестьянский Совет—Коммуни-стический Интернационал Молодежи—нинэ чыла Ленинын икшывышт улыт. Тэвэ молан Лениным чыла тўна ым-балнысэ шэмэр йэратымэ ачажэлан, ту-ныктышыжлан, кугу вуйлатышыжлан **Вождь'шылан** шотла. Ленин чыла шэмэр калыкын ушанымыжэ, эгэртшыжэ ыльэ.

Тыгай кугу ачана, туныктышын, вуй-латышына үкэ лийэ. Ындэ мэ тулыкэш кодна.

Вара мэ ойгырэн, шортын, вуйнам—киднам сакэн шогалына мо? Укэ! Ленин колэн гынат, тудо нэмнан кажнэ шэмэ-рын ушыштына, шүмыштына ила. Ленин колэн гынат, Ленин нэмнан кйргышты-на ила, Ленин. Уло! Ленин нигунамат ок коло!

Чыла коммунист шамыч, чыла шэмэр калык Ленин туныктымэ почэш пашам ыштэн тўна мучко шэмэр калык вуй-латымэ Всемирный Союз Социалисти-ческих Советских Республикым ыштэн, кугу туныктышынан, вуйлатышынан лүм-жым нигунамат колыдымым ыштэна.

Пашачэ, крэсаньык шамыч, чыла түр-лө калык шамыч! Чоткыдыррак иктыш ушнэн Ленин ончыктымэ корно дэнэ найэн, вашнэрак у ылышым лунтэна!

Г. Голубкин.

Ленин үкэ лийэ, пашажэ курумэш шэмэр калыкын ушышто, шүмышто ила.

XI Всероссийский С'езд Советовын Союз Социалистических Советских Республикыштэ ылышэ шэмэр калыклан войзымыжо.

Владимир Ильич Ленин үкэ лийэ. Шэмэр калыкын вуйлатышыжэ, пага-лымэ, йэратымэ учичилжэ, коло вич ий утла корным ончыктэн нангайшэ йыг-жэ курымэшлан шинчажым пэтырыш. Кажнэ пашачэ, кажнэ крэсаньык пага-лымэ, йэратымэ йыгна, нэмнан вуйла-тышына ындэ нэмнан коклаштэ үкэ.

Тудо кужун, йбсын туйо кийыш. Тугэ гынат шиждэ-годдэ колэн колдыш ма-нашат лийэш. Чэржым сэгаш тўгалын ыльэ, эркин тўрланэн шогыш. Кызыты-ракшэ сайынрагак тўрланэн шуын ыльэ. 21—шэ январыштэ, кэчывал лийшнэ, кэнэнта уэш чэрланаш тўгалыш. 5—6 са-гат гыч вуй торыкышкыжо вўр шарлымэ дэн, касдэнэ 6 саг. 50 мин. колэнат колдыш.

Үмыржө мучко пэнш шуко, пэнш кугу паша ыштышэ эн кугу революционер үкэ лийэ. Тынар шуко пашам ышты-шэ йыг историяштат альэ маркэ лий-ын огыл. Кумло ий толашэн Владимир Ильич коммунист партиам ыштыш. Тидэ партиам полшыктэн, кугу салдак начальникла шэмэр калыкым поян ваптарэш нангайыш, поян куатым пыта-рыш, Октябрьский революция гай кугу паша альэ тўна ымбалнэ лийын огыл. Октябрь чыла тўна ымбалнысэ калык-

лан у корным почо, сай, ласка ылышыш кузэ шушашым ончыктыш.

Октябрьсэ революциям ыштымыжэ дэн, поян куатым пытарэн шэмэрым эрыкыш лукмыжо дэн, варажат шотды-мо тушманым сэгымыж дэн, шэмэр калыкым шкэнжым шкэ вуйлаташ туныктымыжо дэн, кугу вуйлатышына лүмжым нигунамат колыдымым ыштыш.

Чыла түрлө калыкат—тыгыдэ калы-кат, шолдыра калыкат—ик гай тёр улыт. Иктат вэс калыклан оза үкэ Садлан чыла шэмэр калык тёр лийын, ик йэш-ла ваш-ваш польшкэлэн ылымэ ылыш күлэш манын туныктымыжо Вл. Ильи-чын тўг туныктымыжо. Тидэ туныкты-мыжо нэмнан Союз Социалистических Советских Республикын тўг законыш-кыжо (конституция) нэгызэш пыштал-дын.

Союз Соц. Сов. Республикын тўг за-конжым йёршэш ыштэн шуктышадэн Ленин колэн колдыш. 2-шо Всесоюзный С'езд Ленинын туныктымыжым йёршэш ылышыш пурташ тидэ кэчылаштэ по-гына. Ленинын туныктымэ почэш ышты-мэ Союз Соц. Сов. Республик ниомгай тушман сэгэн кэтымэ улэш.

Совет власть пэнгыдэмын. Тудын знамя йүмалныжэ чыла Совет Республикасэ